

Regelbunden tillsyn i den fristående grundskolan Sonja Kovalevskyskolan i Stockholms kommun

Beslut och rapport

Metapontum AB
Brinellvägen 23
114 28 STOCKHOLM

2009-08-17
1 (5)
Dnr 44-2009:555

Genomförd regelbunden tillsyn i den fristående grundskolan Sonja Kovalevskyskolan i Stockholms kommun

Skolinspektionen har genomfört regelbunden tillsyn i den fristående grundskolan Sonja Kovalevskyskolan i Stockholms kommun. Besök gjordes i skolan den 15 och 21 april 2009.

Vid regelbunden tillsyn tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn och ungdomar att nå de nationella målen samt om huvudmannen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Den regelbundna tillsynen av fristående skolor ska, förutom att granska hur väl utbildningen uppfyller statens krav, klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och vara berättigad till bidrag från barnens och elevernas hemkommuner.

Den regelbundna tillsynen behandlar tre områden: Kunskaper, Normer och värden samt Ledning och kvalitetsarbete. Tillsynen syftar dock inte till att skapa en heltäckande bild av all skolverksamhet vid den aktuella tidpunkten. Övergripande information och exempel på kriterier för bedömningen av respektive granskningsområde finns publicerade på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/tillsyn>).

Av bilagd rapport framgår hur den regelbundna tillsynen genomförts samt de bedömningar som gjorts av Skolinspektionen.

Detta beslut redovisar dels områden där det finns sådana brister i verksamheten att dessa snarast måste åtgärdas, dels områden som behöver förbättras i ett fortsatt kvalitetsarbete.

Senast inom tre månader från beslutsdagen, dvs. den 11 november 2009 ska Metapontum AB redovisa till Skolinspektionen, Stockholmsregionen vilka åtgärder som vidtagits mot de brister som påtalats i verksamheten.

Då ska också redovisas vilka åtgärder som vidtagits eller planeras för att höja kvaliteten inom angivna förbättringsområden. Skolinspektionen avser även att vid kommande tillsynstillfälle följa upp effekterna av den regelbundna tillsynen.

Skolinspektionens beslut med anledning av den regelbundna tillsynen

Bedömningarna av om verksamheten vid Sonja Kovalevskyskolan uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för en fristående skola.

Sonja Kovalevskyskolan präglas av en nystart. Huvudmannen har nya ägare och en ny rektor tillträdde i januari 2009. På den korta tid som gått sedan rektorn, som även arbetar som lärare, tillträtt har hon hunnit vidta ett flertal åtgärder. Samstämmiga uppgifter från såväl lärare, elever och föräldrar ger vid handen att ägarbytet samt den nya rektorn har medfört en bättre struktur på verksamheten.

Skolinspektionens tillsyn har gett vid handen att det trots allt finns ett antal områden som varit eftersatta och som det nu krävs ändringar på. Resultaten på ämnesproven våren 2008 som genomfördes i årskurs 5 visar att flertalet elever inte nådde de prøvade målen i svenska. Beträffande ämnesproven i årskurs 9 samma år, var det flera elever som inte genomförde proven. Vidare genomförs inte någon systematisk uppföljning av elevernas kunskapsutveckling och resultat i samtliga ämnen. De individuella utvecklingsplaner som upprättas för eleverna i samband med utvecklingssamtalen uppfyller inte förordningens krav. Dessa planer måste också kompletteras så att de innehåller skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling i alla ämnen eleven får undervisning i.

Sonja Kovalevskyskolan måste vidare säkerställa att lärarna utgår från de nationella målen i kursplanerna vid all bedömning och betygssättning av elevernas kunskapsutveckling.

Det pedagogiska arbetet i förskoleklassen måste utvecklas, då verksamheten till stora delar liknar skolans arbete. Även verksamhetens omfattning måste åtgärdas.

De elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen ska ges särskilt stöd. Vid Sonja Kovalevskyskolan finns det elever som inte får detta behov tillgodosett. Ett exempel är studiehandledning på modersmålet som inte kommer alla elever till del, trots att skolan har ett antal nyanlända elever.

För elever som får särskilt stöd ska åtgärdsprogram utarbetas. Dessa ska ha ett innehåll som beskrivs i förordningen. De åtgärdsprogram som Skolinspektionen tagit del av är dels för allmänt hållna till sitt innehåll, dels framgår det inte hur de vidtagna åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

De flesta eleverna känner sig trygga på Sonja Kovalevskyskolan, dock inte alla. Vidare har det framkommit att en lärares sätt att uttrycka sig om elever upplevs kränkande. Skolan har under våren vidtagit åtgärder så att för att skapa en bättre arbetsmiljö för eleverna. Den årliga planen mot kränkande behandling samt arbetet med planen måste förtydligas så att den uppfyller författningarnas krav. Eleverna måste också vara delaktiga i större utsträckning.

Eleverna i årskurs 5 ska enligt författningarnas krav ges möjlighet att uppnå målen i samtliga ämnen. Vid Sonja Kovalevskyskolan får dock eleverna inte förutsättningar till

detta i teknik, trä- och metallslöjd samt hem- och konsumentkunskap. En fristående skola ska anordna minst ett modernt språk som språkval samt engelska och svenska/svenska som andraspråk. Eleverna vid Sonja Kovalevskyskolan erbjuds dock bara spanska och franska, däremot inte engelska och svenska/svenska som andraspråk. Enligt skolan gäller detta endast nyanlända.

Svenska som andraspråk ska anordnas för elever som har ett annat modersmål än svenska. Rektorn beslutar om sådan undervisning ska anordnas för en elev. Vid tillsynen framkom att det råder oklarheter kring vilka kursplaner som används, svenska eller svenska som andraspråk.

En skola ska använda lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Skolan saknar utbildade lärare i flera ämnen, bland annat spanska och slöjd. Skolinspektionen bedömer därför att skolan måste använda sig av lärare med pedagogisk högskoleutbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva.

Under ett antal år har det saknats ett systematiskt kvalitetsarbete vid Sonja Kovalevskyskolan. Ett exempel är att elevernas kunskapsresultat inte följts upp i samtliga ämnen på skolnivå. Därmed går skolan miste om ett underlag som kan ge information inom vilka områden skolans verksamhet behöver förbättras. Skolans nyttillträdde rektor har påbörjat ett arbete för att skapa strukturer och få till stånd en väl fungerande dokumentation.

Den kvalitetsredovisning Skolinspektionen fick ta del av vid tillsynen är skolans första redovisning. Kvalitetsredovisningen innehåller en analys och bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen har förverkligats. De åtgärder som anges för en ökad måluppfyllelse gäller dock bara för hälften av målen.

Sammanfattningsvis och mot bakgrund av de brister och förbättringsområden som redovisas nedan, bedömer Skolinspektionen att verksamheten vid Sonja Kovalevskyskolan inte helt och fullt svarar mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet. Vidare skolan kan inte på ett tillfredställande sätt säkerställa att varje elev får kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen motsvarar de nationella målen för lärandet uttryckt i läroplan och kursplaner.

Skolans nyttillträdde rektor har dock god inblick i det dagliga arbetet och en klar bild av vad hon vill att skolan ska åstadkomma. I flera fall har rektorn identifierat de brister som framkommit vid den regelbundna tillsynen och därvid påbörjat planeringen av vilka åtgärder som ska vidtas.

Skolan bedriver förskoleklass i anslutning till skolan utan godkännande. Ansökan om att få bedriva förskoleklass är den 3 juni 2009 inlämnad till Skolinspektionen, enheten för tillståndsprövning, (dnr 31-2009:2146). Beslut meddelas i särskild ordning.

Brister som måste åtgärdas

Följande områden inom Sonja Kovalevsyskolans verksamhet visar sådana brister att de snarast måste åtgärdas.

- Skolan ger inte eleverna till fullo kunskaper och färdigheter som väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som grundskolan ska förmedla (9 kap 2 § skollagen)
- Skolan genomför inte någon systematisk uppföljning av elevernas kunskapsutveckling och resultat i samtliga ämnen (9 kap. 2 § skollagen)
- De individuella utvecklingsplanerna motsvarar inte förordningens krav (1 a kap. 8 § förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Lärarna utgår inte från de nationella målen i kursplanerna vid all bedömning av elevernas kunskapsutveckling (9 kap. 2 § skollagen).
- Betyg sätts inte i enlighet med förordningens krav (1 a kap. 7 § förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Skolans skriftliga bedömningar motsvarar inte förordningens krav (1 a kap. 7 § förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Skolans betygskatalog motsvarar inte förordningens krav (1 a kap. 7 § förordningen om fristående skolor jämfört med 7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Förskoleklassens verksamhet bedrivs inte i den omfattning lagen kräver (2 b kap. 1-2 §§ skollagen).
- Alla elever får inte det särskilda stöd som de behöver (9 kap. 2 § skollagen).
- Skolans åtgärdsprogram motsvarar inte förordningens krav (1 a kap. 5 a § förordningen om fristående skolor).
- Skolan utgör inte en trygg miljö för alla elever (9 kap. 2 § skollagen).
- Skolans upprättande av en årlig plan mot kränkande behandling samt arbetet med planen uppfyller inte författningarnas krav (14 a kap. skollagen samt 2 § förordningen om barns och elevers deltagande i planer mot diskriminering och kränkande behandling).
- Eleverna ges inte förutsättningar att nå målen i årskurs 5 i slöjd. Eleverna får inte heller förutsättningar att nå de nationella målen i teknik och hem- och konsumentkunskap (9 kap. 2 § skollagen).
- Eleverna erbjuds inte valmöjligheter i enlighet med författningarnas krav (9 kap. 2 § skollagen).
- Undervisning i svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med bestämmelserna (9 kap. 2 § skollagen jämfört med 2 kap. 15 § grundskoleförordningen).

- Skolans samlade lärarkompetens måste i vissa avseenden stärkas så att dessa har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva (9 kap. 2 § skollagen).
- Skolans kvalitetsredovisning motsvarar inte förordningens krav (3-4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Skolinspektionen bedömer att följande områden är i behov av förbättringsinsatser.

- Skolan bör säkerställa att de nationella ämnesproven används i enlighet med förordningens krav.
- Skolan bör tydliggöra de nationella målen att sträva mot och dess funktion.
- Skolan bör utveckla det pedagogiska arbetet i förskoleklassen.
- Skolan bör ytterligare anpassa undervisningen till enskilda elevers förutsättningar och behov.
- Skolan bör vidta åtgärder så att alla elever dels ges möjlighet att utveckla kunskap om de demokratiska principerna, dels att utveckla sin förmåga att arbeta i demokratiska former.
- Skolans kvalitetsarbete bör förbättras.

På Skolinspektionens vägnar

Bertil Karlhager
Enhetschef

Anna Kjellberg
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också undervisningsrådet Tommy Nilsson deltagit.

Bilaga

Rapport

Kopia till

Stockholms kommun

Regelbunden tillsyn i den fristående grundskolan Sonja Kovalevskyskolan

Förskoleklass

Grundskola

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Sonja Kovalevskyskolan under vårterminen 2009 och besökt skolan den 15 och 21 april 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen. Detta är Skolinspektionens tredje tillsyn av skolan sedan den startade sin verksamhet höstterminen 1999.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: Kunskaper, Normer och värden samt Ledning och kvalitetsarbete. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för fristående skolor. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/tillsyn>).

Tillsynen av fristående grundskolor ska ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och därmed ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Huvudmannen har ansvar för att de brister som lyfts fram i rapporten åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen vilket framgår av Skolinspektionens beslut. Skolinspektionen följer också upp effekterna av tillsynen vid nästkommande regelbundna tillsyn.

Denna skriftliga rapport har den 27 april 2009 kompletterats med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument som huvudmannen har lämnat till Skolinspektionen, dels den information som samlats in under besöket. I skolan intervjuades rektorn, ett urval av lärare, elever respektive föräldrar samt företrädare för huvudmannen. Intervju har även genomförts med skolsköterskan som ingår i skolans elevhälsoteam. Inspektörerna besökte även lektioner i samtliga årskurser samt verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen. Även annan information om skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

Huvudmannen för Sonja Kovalevskyskolan har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Skolinspektionen har i samband med tillsynen haft kontakt med Stockholms kommun angående kommunens rätt till insyn i skolans verksamhet. Representanter från utbildningsförvaltningen har genomfört inspektion av Sonja Kovalevskyskolan.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever på Sonja Kovalevskyskolan

Skolan	Antal elever
Förskoleklass	2
Grundskola	60

Källa: Skolans egna uppgifter i april 2009.

A. Historik

Skolverket godkände Ryska skolan som en fristående grundskola i Stockholms kommun för årskurserna 1-9 genom beslut (1997:0884) den 11 november 1997. Enligt godkännandet har skolan rätt till bidrag samt får anordna prövning och utfärda betyg för skolans egna elever enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet.

Huvudmannen, Föreningen Ryska skolan, ansökte om uppskjuten start av verksamheten till läsåret 1999/2000. Detta beviljades av Skolverket (1997:0884) den 27 oktober 1998. Skolans namn ändrades då till Sofia Kovalevskyskolan.

Skolverket återkallade ovan nämnda godkännande den 14 april 1999 (1999:0884). Vid samma tidpunkt utfärdade Skolverket ett nytt godkännande för Sonja Kovalevskyskolan avseende Solna kommun.

Den 26 maj 1999 inkom huvudmannen med begäran om byte av lägeskommun, från Solna kommun till Stockholms kommun. Den 10 juni 1999 godkände Skolverket byte av lägeskommun (1999:0509) för en fristående grundskola avseende årskurserna 1-9. Skolverket medgav rätt att anordna prövning och utfärda betyg för skolans egna elever enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet.

Den 25 maj 1999 sände Skolverket en förfrågan till huvudmannen för Sonja Kovalevskyskolan huruvida kommunen beviljat rätt att bedriva förskoleklass i anslutning till skolan. Huvudmannens svar, med kopia på kommunens beslut, inkom till Skolverket den 18 september 2000. Av detta framgår att den 28 september 1999 beviljade utbildningsförvaltningen i Stockholm Stiftelsen Ryska skolan rätt att bedriva förskoleklass och skolbarnsomsorg i anslutning till Sonja Kovalevskyskolan.

I en notering på Skolverket anges att "Kommunens beslut är daterat den 28 september 1999, underrättelse kan därför inte utfärdas. Sökanden har fått ansökningsblankett och kommer att ansöka om förskoleklass före den första april 2001 enligt telefon 2001-01-09" (2000:2976). Skolverket har även i brev, daterat den 4 oktober 2000, överlämnat ansökningshandlingar till huvudmannen med påminnelse om att senast den 12 oktober 2000 ska ansökningarna vara Skolverket tillhanda (2000:2976). En sådan ansökan har aldrig inkommit till Skolverket. Den 22 mars 2000 godkände Skolverket byte av huvudman till Stiftelsen Ryska skolan (1999:3269).

Efter genomförd tillsyn den 1 november 2000 konstaterade Skolverket att Sonja Kovalevskyskolan uppfyllde villkoren för fortsatt godkännande (2000:2641).

Den 12 juli 2004 försattes stiftelsen Ryska skolan i konkurs genom beslut av Stockholms tingsrätt.

Den 23 juli 2004 godkände Skolverket byte av huvudman till Arina Mossaquine (2004:2121).

Den 10 augusti 2004 godkände Skolverket byte av huvudman till Metapontum AB (2004:2121). Under 2004 genomförde Skolverket även en tillsyn av skolan. I Skolverkets beslut den 11 augusti 2004 konstaterades att skolan i flera avseenden inte levde upp till de krav som lagar och förordningar ställer. De brister som påtalades åtgärdades av den nya huvudmannen som i uppföljningsbeslut den 13 december 2004 (2004:314) förklarades ha fortsatt rätt till bidrag.

Efter ett flertal signaler om missförhållanden på Sonja Kovalevskyskolan genomförde Skolverket den 13 september 2005 ett oanmält besök på skolan. I beslut den 6 oktober 2005 (2005:242) konstaterade Skolverket att Sonja Kovalevskyskolan inte uppfyllde alla de krav som ställs på en fristående skola. Brister avseende huvudmannens ansvarstagande för och rektors ledning av verksamheten, skolans ekonomiska stabilitet, en utbildning som inte till art och nivå ger kunskaper och färdigheter som väsentligen motsvarar grundskolan, samt att skolan inte levde upp till författningarnas krav avseende åtgärder för elever i behov av särskilt stöd påtalades.

Den 1 november 2005 inkom huvudmannen med en redovisning av vilka åtgärder som vidtagits mot de påtalade bristerna. I Skolverkets beslut den 21 november 2005 konstaterades att huvudmannens åtgärder inte varit tillräckliga varvid föreläggandet fick kvarstå. Huvudmannen anmodades att senast den 15 mars 2006 redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att avhjälpa de påtalade bristerna.

I uppföljningsbeslut den 21 juli 2006 beslutade Skolverket att än en gång låta det tidigare utfärdade föreläggandet kvarstå. Av beslutet framgår att en ny inspektion av hela skolans verksamhet planerades till hösten 2006.

Den 31 januari 2007 återkallade Skolverket godkännandet för den fristående skolan Sonja Kovalevskyskolan samt rätten till bidrag (53-2005:2425). Huvudmannen överklagade Skolverkets beslut. Efter att huvudmannen visat på att åtgärder vidtagits mot de påtalade bristerna tillstyrkte Skolverket bifall till överklagandet. Länsrätten biföll överklagandet och huvudmannen fick fortsatt rätt att bedriva fristående grundskola.

B. Skolan idag

Skolans inriktning är allmän med en språklig/matematisk profil.

Huvudman för Sonja Kovalevskyskolan är Metapontum AB med organisationsnummer 556664-1691. Företaget har nya ägare från och med den 15 december 2008. Skolans rektor tillträdde i januari 2009.

Skolan har hittills inte haft Skolverkets medgivande att bedriva förskoleklass. Huvudmannen har den 3 juni 2009 inkommit med en sådan ansökan. Ärendet hanteras av enheten för tillståndsprövning.

Skolan följer läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, samt de nationella kursplanerna.

Skolan hade vid tillsynsbesöket 62 elever. De flesta eleverna är folkbokförda i Stockholms kommun, men skolan har även elever från Botkyrka, Danderyds, Haninge, Huddinge, Järfälla, Lidingö, Nacka, Sollentuna, Solna, Sundbybergs, Södertälje och Täby kommun.

Verksamheten i förskoleklass och årskurserna 1-5, Lilla Sonja, bedrivs på Döbelnsgatan. Lokaler för slöjd, liksom för idrott och hälsa saknas. Övervägande delen av ämnet idrott och hälsa bedrivs därför utomhus, men under olika perioder hyrs såväl idrotts- och simhall. Årskurserna 6-9 har lokaler på Brinellvägen. Delar av naturorienterande ämnen bedrivs på Vetenskapens hus. Undervisningen i idrott och hälsa bedrivs i närliggande hyrda lokaler. Lokaler för trä- och metallslöjd saknas. Undervisningen i hem- och konsumentkunskap sker i köket i lokalerna för förskoleklass och årskurserna 1-5.

Huvudmannen bedriver även fritidshemsverksamhet samt gymnasieskola. Denna regelbundna tillsyn omfattar förskoleklass och grundskola.

Skolan flyttar till nya, gemensamma lokaler från och med den 1 juli 2009 i Långbro Park i Älvsjö. Under sommaren kommer lokalerna byggas om och kompletteras med salar för hem- och konsumentkunskap, trä- och metallslöjd, naturorienterade ämnen samt idrott och hälsa. Dessa lokaler är omgivna av en parktomt som kan användas av skolan för rastverksamhet. På parkområdet ligger en allmän lekplats som kan användas av skolans elever i samband med raster. Vetenskapens hus kommer även fortsättningsvis att användas.

Sonja Kovalevskyskolan ändrar från och med den 1 juli 2009 namn till Grundskolan Metapontum.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 1: Resultat på nationella ämnesprov i årskurs 5

		2007		2008	
		Sonja Kovalevskyskolan	Riket	Sonja Kovalevskyskolan	Riket
Andel (%) elever som nått kravnivån på samtliga delprov på de nationella ämnesproven	Engelska	56	85	100	87
	Matematik	56	72	100	73
	Svenska	56	71	25	72
	Svenska som andraspråk	.	56	.	61

Källa: Uppgifter från skolan, 2009-04-23.¹

. = uppgift saknas

Tabell 18: Resultat för elever i årskurs 9

	Sonja Kovalevskyskolan					Samtliga skolor i kommunen ²	Kommungrupp ³	Riket ⁴
	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Genomsnittligt meritvärde			214,0	217,9	237,5	225,4	218,0	209,3
Andel (%) som nått målen i samtliga ämnen			..	61,9	75,0	75,2	72,8	76,6
Andel (%) behöriga till nationellt program			93,3	61,9	93,8	89,3	87,1	88,9

Källa: Skolverkets skoldatablad, 2009-04-23.

.. = uppgift kan ej visas, då resultatuppgiften baseras på färre än 10 individer

¹ Uppgifter på riksnivå för variabeln nationella ämnesprov presenteras utifrån ett obundet slumpvis urval om 200 skolor, från vilka Skolverket samlar in uppgifter om måluppfyllelse på de nationella ämnesproven. För svenska och svenska som andraspråk är delprov 4 för 2007 exkluderade på grund av stora bortfall

² Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen

³ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommungruppen

⁴ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket

Kommentar och bedömning:

De nationella kursplanerna anger mål som eleverna minst ska ha uppnått i slutet av det femte respektive nionde skolåret. I kursplanerna för ämnena matematik, svenska/svenska som andraspråk anges från och med höstterminen 2008 de mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det tredje skolåret. En fristående skola ska enligt 9 kap. 2 § skollagen ge kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot dessa kunskaper.

Skolan har gjort sammanställningar av resultaten på de nationella ämnesproven i årskurserna 5 och 9. Av tabell 1 ovan framgår resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 5 som genomfördes våren 2007 och 2008. För 2007 visar sammanställningen att resultaten ligger under det genomsnittliga värdet i riket. Däremot är resultaten för 2008 bättre än riket i ämnena engelska och matematik, men avsevärt sämre i svenska. Av de uppgifter om resultat på nationella ämnesprov som delgivits Skolinspektionen framgår att Sonja Kovalevskyskolan inte särredovisar måluppfyllelsen i svenska respektive svenska som andraspråk trots att många elever följer olika kursplaner. Enligt lärarna och rektorn saknar skolan rutiner för att få en samlad bild av resultaten i alla ämnen i årskurs 5, men däremot sammanställs resultaten på de nationella ämnesproven.

I samtal med rektorn framkommer även att ämnet slöjd för de yngre eleverna endast bedrivs med inslag av textila delar. Trä- och metallslöjd ska, enligt rektorn, ges i årskurs 6. Detta beskrivs och bedöms i bedömningsområdena 1.2 och 3.4. Lärarna som undervisar i de lägre årskurserna uppger också att ämnet slöjd inte genomförs på ett tillfredsställande sätt då eleverna inte ges förutsättningar att nå de nationella målen för ämnet i årskurs 5. Vidare uppger lärarna att det finns begränsade möjligheter att genomföra ämnet hem- och konsumentkunskap. Detta beskrivs och bedöms i bedömningspunkten 3.1.2. I de samtal som Skolinspektionen fört med lärare som undervisar i årskurserna 1-5 framkommer även oklarhet om synen på ämnena teknik samt svenska som andraspråk. Detta beskrivs och bedöms i bedömningspunkt 1.2.1.

Resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 9 visar, enligt skolans egna uppgifter, att alla elever som genomförde proven i svenska fick minst provbetyget Godkänt. Trots att ämnesproven är obligatoriska var det drygt 18 procent av eleverna som inte genomförde proven i svenska, i engelska och matematik drygt 6 procent. De uppgifter om provresultat i årskurs 9 som skolan lämnat till det nationella uppföljningssystemet överensstämmer inte fullt ut med de uppgifter som skolan delgivit Skolinspektionen i samband med denna regelbundna tillsyn. Nuvarande rektor har ingen förklaring till detta, men uppger att skolans ledning och kansli under vårterminen 2008 och före dess saknade rutiner och dokumentation av de nationella ämnesproven. Detta beskrivs och bedöms i bedömningspunkten 3.4.1. Vid sakgranskningen framhåller huvudmannen att det inte är på grund av att skolan har varit bristfällig i sin utbildning eller pedagogiska verksamhet, som en del elever inte har genomfört de nationella ämnesproven. Istället uppges en orsak vara elevers individuella psykosociala problem som orsakat frånvaro. Skolan har upprättat en kvalitetsredovisning för innevarande läsår, 2008/09 (se även bedömningspunkt 3.4.2). De kunskapsresultat som presenteras i denna är måluppfyllelsen dels på de nationella ämnesproven i årskurs 5, dels i årskurs 8 i svenska, engelska och matematik våren 2008.

Mot bakgrund av vad som anges ovan bedömer Skolinspektionen att Sonja Kovalevskyskolan inte till fullo ger eleverna kunskaper och färdigheter som väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som grundskolan ska förmedla.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp resultaten i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
De nationella kursplanerna anger mål som eleverna minst ska ha uppnått i slutet av femte respektive nionde skolåret. För ämnena svenska/svenska som andraspråk och matematik anges även de mål som eleverna ska ha nått i slutet av det tredje skolåret. I läroplanen fastställs i avsnitt 2.7 Bedömning och betyg, att läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt ska utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Som anges inledningsvis under rubriken "<i>Beskrivning av skolan</i>" följer Sonja Kovalevskyskolan läroplanen samt de nationella kursplanerna. Lärarna har, enligt rektorn, lokalt konkretiserat de nationella kursplanerna och använder dessa för planering. Rektorn uppger vidare att dessa måldokument ska revideras senare under läsåret. Enligt rektorn har de lärare som undervisar i de lägre årskurserna även anammat de nationella målen för årskurs 3 i ämnena svenska/svenska som andraspråk och matematik. Lärarna som undervisar i de lägre årskurserna bekräftar att de använder de lokala måldokument, som i flertalet ämnen anger mål för respektive årskurs, som grund för planering. För att möjliggöra en uppföljning av elevernas kunskapsutveckling har lärarna upprättat uppföljningsdokument i några ämnen och årskurser. I årskurserna 1-5 finns sådana uppföljningsdokument i svenska och matematik, i årskurserna 3-5 även i engelska och geografi. Därutöver finns även uppföljningsdokument upprättade i årskurserna 3 och 5 i historia, religionskunskap och samhällskunskap samt i årskurs 5 i hem- och konsumentkunskap. Lärarna bekräftar att det är elevernas kunskapsutveckling och resultat i de ovan nämnda ämnena som följs upp. Dessutom uppger lärarna att all uppföljning sker mot målen i svenska oavsett om en elev följer kursplanen i svenska som andraspråk eller svenska. Trots att skolan upprättat uppföljningsdokument i årskurs 3 i svenska och matematik, så uppger lärarna att de nationella målen i dessa ämnen inte varit utgångspunkt för vare sig skolans arbete eller uppföljning av elevernas kunskaps-

utveckling. Lärarna säger att de inte haft tid för några pedagogiska diskussioner om dessa mål samt att de fick information om att det är obligatoriskt att genomföra de nationella proven i årskurs 3 först i samband med att den nya rektorn tillträdde i januari 2009.

Lärarna som undervisar i årskurserna 6-9 uppger att de följer upp kunskapsutvecklingen i alla ämnen utifrån de lokala konkretiseringar som utarbetats på skolan.

Skolinspektionen har granskat de uppföljningsdokument som lärarna använder för att fortlöpande följa upp resultaten i alla ämnen. Av granskningen framgår dock att alla ämnen inte följs upp kontinuerligt.

Skolinspektionen bedömer att skolan inte genomför någon systematisk uppföljning av elevernas kunskapsutveckling och resultat i samtliga ämnen.

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Från och med den 15 juli 2008 har bestämmelserna i 7 kap. 2 § grundskoleförordningen ändrats på så sätt att den skriftliga individuella utvecklingsplan som ska upprättas inte enbart ska vara framtidssyftande. Den ska även innehålla omdömen om elevens kunskapsutveckling i varje ämne som eleven får undervisning i. Dessa omdömen bör anpassas till elevens ålder och förutsättningar. Det är rektorn som beslutar om den närmare utformningen. Planen får också innehålla annan information om elevens skolgång om rektorn beslutar detta. Denna bestämmelse gäller enligt 1 a kap. 8 § förordningen om fristående skolor även för fristående skolor.

Inför utvecklingssamtalet för årskurserna 1-5 sammanställer lärarna ett dokument, "Preliminära omdömen inför utvecklingssamtalet" för respektive elev. I dokumentet markerar läraren med ett kryss om eleven når målen för det aktuella ämnet eller ej. Denna sammanställning ska, enligt lärarna, ses som en översikt över respektive elevs kunskapsutveckling i de ämnen som eleven får undervisning i. Någon information om vad krysset innebär anges inte. Skriftliga bedömningar ges endast i några ämnen och årskurser enligt vad som framgår av be-

dömningspunkt 1.2.1. Enligt lärarna som undervisar i de yngre årskurserna har alla elever en utvecklingsplan.

Lärarna som undervisar i årskurserna 6-9 uppger att den framåtsyftande delen av den individuella utvecklingsplan som upprättas vid utvecklingssamtalet inte utformas ämne för ämne, utan man lägger fokus på vad den enskilde eleven bedöms vara i störst behov av.

I samband med sakgranskningen uppger huvudmannen att skolan reviderat riktlinjer för lärarnas ansvar och arbetsuppgifter samt att lärarna i augusti 2009 får kompetensutveckling avseende individuella utvecklingsplaner, skriftliga omdömen, åtgärdsprogram samt strävansmål.

Skolinspektionen har gjort en jämförelse mellan vilka ämnen som elever undervisas i och i vilka ämnen skriftliga omdömen upprättats. Av denna jämförelse framgår att skriftliga omdömen inte upprättas i alla ämnen som eleven får undervisning i. Vidare är det otydligt vilket ansvar skolan har för att eleven ska utvecklas mot uppsatta mål.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att de upprättade individuella utvecklingsplanerna vid Sonja Kovalevskyskolan inte motsvarar förordningens krav. Detta måste åtgärdas så att de innehåller skriftliga omdömen om elevens kunskapsutveckling i alla ämnen som eleven får undervisning i.

Skolinspektionen vill även poängtera vikten av att skolan använder korrekt benämning på dessa dokument, Individuell utvecklingsplan. Se Skolverkets Allmänna råd och kommentarer om den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen (SKOLFS 2006:10) som har reviderats med anledning av ändringen i författningarna.

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
De nationella ämnesproven i årskurserna 3, 5 och 9 gäller för såväl offentliga som fristående skolor. Bestämmelserna regleras i grundskoleförordningen. Ämnesprov i årskurs 3 i svenska/svenska som andraspråk och matematik ska från och med år 2009 användas i årskurs 3 för att bedöma elevernas kunskaper i relation till målet i ämnet. Ämnesprov ska enligt 7 kap 10 § grundskoleförordningen användas i svenska/svenska som andraspråk, engelska och matematik i slutet av årskurs 5 för att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i ämnet samt i slutet av årskurs

9 för att bedöma elevernas kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning. Av bedömningspunkt 1.2.1 framgår att lärarna i årskurs 3 inte använder de nationella målen i svenska/svenska som andraspråk och matematik samt att de inte heller känt till att de nationella ämnesproven är obligatoriska. Dessa prov genomfördes vid tidpunkten för denna tillsyn.

I samtal med lärare som undervisar i årskurserna 6-9 framkommer att det råder en viss tveksamhet om alla berörda lärare använder ämnesproven i årskurs 9 både för att bedöma elevernas kunskapsutveckling och som stöd vid betygssättning. Vid sakgranskningen uppger dock huvudmannen att detta sker.

Mot bakgrund av vad som framgår ovan bedömer Skolinspektionen att skolan bör säkerställa att de nationella ämnesproven används i enlighet med förordningens krav.

1.3.2 Vid bedömning och betygssättning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

De nationella kursplanerna anger mål som eleverna minst ska ha nått i slutet av årskurs 3 i svenska/svenska som andraspråk och matematik samt i årskurs 5 och 9 i respektive ämne. En fristående skola ska enligt 9 kap. 2 § skollagen ge kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot dessa kunskaper. Det innebär att lärarna i en fristående skola med tillstånd att bedriva utbildning i årskurserna 1-9 måste göra en bedömning av uppnådda mål i årskurs 3, 5 och 9.

Som framgår av bedömningspunkt 1.2.1 uppger undervisande lärare i de lägre årskurserna att de ännu inte använder de nationella målen i årskurs 3 i ämnena svenska/svenska som andraspråk och matematik. Vidare framgår av denna bedömningspunkt att lärarna inte följer upp elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen i årskurs 5. Dessutom uppger undervisande lärare i årskurserna 1-5 att de bedömer elevernas kunskapsutveckling i svenska som andraspråk mot målen i kursplanen för ämnet svenska.

Denna tillsyn visar även att elever i årskurs 8 fått betyg i språkval engelska. Detta är inte korrekt, då språkval inte är ett egentligt ämne som det sätts betyg i. Av Skolinspektionens samtal med lärare som undervisar i årskurserna 6-9 framgår, utom vid nämnda undantag i språkval engelska, att de använder de nationella målen och betygskriterierna vid bedömning av elevernas kunskapsutveckling.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste säkerställa att lärarna utgår från de nationella målen i kursplanerna vid all bedömning av elevernas kunskapsutveckling.

1.3.3 Betyg sätts och utfärdas, skriftliga bedömningar ges och betygskatalog förs enligt författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Sonja Kovalevskyskolan har Skolverkets medgivande att sätta betyg i enlighet med de bestämmelser som gäller inom det offentliga skolväsendet. Dessa bestämmelser regleras i 7 kap. grundskoleförordningen.

Enligt 7 kap. 9 § grundskoleförordningen ska, om en elev inte når upp till de mål i ett ämne som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret, betyg inte sättas i ämnet. Betyg ska inte heller sättas i ett ämnesblock om eleven inte når upp till målen i samtliga ämnen som ingår i ämnesblocket. I dessa fall ska en skriftlig bedömning av elevens kunskaper i ämnet eller ämnesblocket ges. Av bedömningen kan också framgå de stödåtgärder som har vidtagits. Bedömningen ska undertecknas av läraren.

Den jämförelse mellan betygskatalogen vårterminen 2008 och befintliga skriftliga bedömningar som Skolinspektionen gjort visar att sådana inte har upprättats i samtliga ämnen som elever inte fått slutbetyg i.

Enligt 7 kap. 11 § grundskoleförordningen ska en elevs betyg antecknas i en betygskatalog. Beslut att inte sätta betyg i ett ämne eller ett ämnesblock ska också antecknas i betygskatalogen. Av anteckningen ska det framgå om betyget har satts innan eller efter det att ett ämne eller ämnesblock har avslutats. Skriftliga bedömningar ska hållas samlade.

Inför denna regelbundna tillsyn har Skolinspektionen delgivits den betygskatalog som upprättades för årskurs 9 våren 2008. Skolinspektionen kan konstatera att betygskatalogen inte har den utformning som gäller för grundskolans ämnen från och med 1994. Betygskatalogen innehåller i några fall även betygsmarkeringar som är så oklart skrivna att det inte går att säkerställa vilket betyg som läraren satt. Därutöver saknas för några elever betyg i något ämne utan att det är klarlagt om dessa elever har haft en anpassad studiegång eller inte. Som komplement till betygskatalogen finns vidare en bilaga "Tillvalskurs" med angivelse om en elev som har ämnet franska som "tillval". Skolinspektionen vill påpeka att tillvalskurser inte finns i grundskolan.

Vid besöket på skolan har även betygskatalogen för årskurs 8 höstterminen 2008 granskats. Av denna framgår, som angivits i bedömningspunkt 1.3.2, att betygskatalogen innehåller betyg i språkval engelska. Vidare har lärare inte undertecknat betygskatalogen.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att betyg inte alltid sätts, att skriftliga bedömningar inte utfärdas och att betygskatalogen inte förs enligt författningarnas krav. Se vidare Skolverkets författningssamling, SKOLFS 2008:61 respektive 2009:27.

12 (26)

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Bedömning
I såväl läroplanen som i de nationella kursplanerna anges mål att sträva mot. Dessa mål anger vilken inriktning undervisningen ska ha för att eleverna ska utveckla olika förmågor och vilka kunskapskvaliteter som är väsentliga i de olika ämnena. Mål att sträva mot ska styra undervisningen och prägla allt arbete i skolan och skolan måste därmed med dessa som underlag diskutera och ta ställning till hur verksamheten ska organiseras och bedrivas för att ge eleverna förutsättning att utveckla de kunskapskvaliteter som uttrycks i dessa mål. I de samtal som Skolinspektionen fört med skolans personal framkommer oklarheter om de nationella målen att sträva mot och deras funktion. De pedagogiska diskussionerna utgår främst från uppnåendemålen i kursplanerna och läroplanen. Enligt rektorn är inte de olika målnivåerna helt tydliga och menar att detta behöver utvecklas. Skolinspektionen bedömer därför att skolan bör tydliggöra de nationella målen att sträva mot och dess funktion.

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Verksamheten vid en fristående skola ska svara mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för skolor i det offentliga skolväsendet. Enligt 1 kap. 2 § tredje stycket skollagen ska verksamheten i skolan utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Av läroplanen avsnitt 2.3 Ele-

vernas ansvar och inflytande, framgår bl.a. följande. De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig, ska omfatta alla elever. Skolan ska sträva efter att varje elev har kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Som ett led i arbetet med att ge eleverna kunskaper om de demokratiska principerna har Sonja Kovalevskyskolan valt att arbeta med olika råd. Elever och lärare i förskoleklass och årskurserna 1-5 uppger dock att det först från och med årskurs 4 genomförs så kallade klassråd. Elever och lärare i årskurserna 6-9 uppger att klassråd genomförs regelbundet och i en av klasserna skrivs protokoll efter genomfört möte. Vid sakgranskningen uppger huvudmannen att klassråd eller motsvarande genomförs från förskoleklassen till årskurs 9.

Lärarna och rektorn uppger att elevråd finns, men däremot ställer sig de elever Skolinspektionen talat med tveksamma till om elevrådet haft något sammanträde. De demokratiska principerna ska, som anges i inledningen till denna bedömningspunkt, omfatta alla elever.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan bör vidta åtgärder så att alla elever dels ges möjlighet att utveckla kunskap om de demokratiska principerna, dels att utveckla sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.5 Undervisningen är allsidig och saklig.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.6 Undervisningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund för fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 2 b kap. 1 § skollagen ska utbildningen i förskoleklass stimulera varje barns utveckling och lärande. Den ska ligga till grund för fortsatt skolgång. Förskoleklassen är en del av skolan och det första steget i att genomföra och uppfylla läroplanens mål. Genom förskoleklassen ska övergången från förskola till

grundskola underlättas. Därför är det viktigt att förskolans pedagogik med lek, omsorg, skapande och barnets eget utforskande får genomslag i verksamheten och att året i förskoleklassen skiljer sig från åren i grundskolan. Förskoleklassen har en speciell ställning mellan förskolan och åren i grundskolan och ska vara en integrering av de olika kulturena. Verksamheten i förskoleklassen ska, enligt 2 b kap. 5 § skollagen, omfatta minst 525 timmar per läsår.

Vid Skolinspektionens besök hos de yngre barnen och eleverna framkommer att förskoleklassen och årskurserna 1-3 utgör en klass med sammanhållen verksamhet på förmiddagarna. Efter lunch bedrivs fritidsverksamhet för förskoleklassen. Enligt den självvärdering som skolan genomförde inför Skolinspektionens besök uppger lärarna att de inte känner sig nöjda med arbetet i förskoleklassen. Lärarna anger organisatoriska skäl till detta. Såväl Skolinspektionens besök i klass f-3 som samtal med lärarna, bekräftar att verksamheten i förskoleklassen till stora delar liknar skolans arbete.

Skolinspektionen har även granskat omfattningen av verksamheten i förskoleklassen. Enligt det schema som tillämpas på Sonja Kovalevskyskolan omfattar förskoleklassen 12 timmars verksamhet per vecka. Under ett verksamhetsår uppgår den sammanlagda tiden inte den lagstadgade omfattningen om 525 timmar.

Skolinspektionen bedömer att skolan bör utveckla det pedagogiska arbetet i förskoleklassen samt måste bedriva verksamhet i den omfattning som skollagen kräver.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Bedömning

Av läroplanen, som skolan följer, framgår av avsnittet Skolans värdegrund och uppdrag, bl.a. följande. Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Vidare framgår av läroplanen, 2.2 Kunskaper, att läraren ska bl.a. utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

Skolinspektionen har sett flera exempel på hur lärarna arbetar för att individanpassa undervisningen. Som exempel kan nämnas det läsförmedlande arbetet som

bedrivs i förskoleklassen och årskurserna 1-5 samt de åtgärder som vidtagits för att individanpassa utbildningen för den grupp elever som började på skolan i mars 2009.

Rektorn uppger att skolans organisation med åldersblandade klasser oftast kräver två planeringar per lektion för att möjliggöra en god individanpassning.

Skolan tillgodoser även individuella behov bland annat i samband med prov.

Trots att skolan på flera sätt försöker individanpassa undervisningen finns det, enligt Skolinspektionen, exempel på det motsatta. Bland annat kan nämnas att elever som har svårigheter i engelska inte får läsa andra moderna språk (språkval) utöver engelska (bedömningspunkt 3.1.3), svenska som andraspråk och slöjd (bedömningspunkt 3.1.4).

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolan ytterligare bör anpassa undervisningen till enskilda elevers förutsättningar och behov.

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

En fristående skola ska enligt skollagen ge kunskaper som motsvarar de som fastställs i nationella utbildningsmål. Att en skola har system för att följa den enskilda elevens kunskapsutveckling i alla ämnen är viktigt för att indikera om en elev har behov av särskilda stödåtgärder.

Rektorn bedömer att sammantaget cirka 25 procent av samtliga elever vid skolan är i behov av särskilt stöd. För att svara upp mot detta behov har skolan bland annat en stödlärare med uppgift att arbeta med elever som har behov av särskilt stöd. Skolan har även upprättat ett dokument "Särskilt stöd", som anger den grundstruktur, efter vilken skolan arbetar. Enligt rektorn ska dessa rutiner revideras under läsåret.

Lärarna i de lägre årskurserna uppger att eleverna inte får tillräckligt med stöd. Av bedömningspunkt 1.1 framgår att alla ämnen inte bedrivs på skolan och att undervisningen i vissa fall inte genomförs på ett tillfredställande sätt. Vidare visar bedömningspunkt 1.2.1 att lärarnas uppföljning av elevernas kunskapsutveckling inte genomförs i alla ämnen. Detta kan innebära att elevens rätt till särskilt stöd kan bli åsidosatt.

I de samtal med rektor och lärare som Skolinspektionen fört framkommer att många elever på Sonja Kovalevskyskolan har vistats en kortare tid i Sverige. Av bedömningspunkt 1.5.1 framgår att skolan har ett antal nyanlända elever. Trots detta omfattas ett fåtal elever av insatser avseende studiehandledning på modersmålet, särskilt de yngre eleverna. Enligt rektorn beror detta på skolans ekonomi. Detta beskrivs i bedömningspunkten 1.5.1, där skolans lösning exkluderar elever från undervisning i teknik samt moderna språk. Lärarna i matematik och

musik uppger att de vid behov förklarar på ryska.
 Skolinspektionen vill påpeka att en skola är skyldig att ge en elev studiehandledning på modersmålet om hon eller han behöver det. Studiehandledning på modersmålet syftar till att stödja ämnesundervisningen via det språk eleven talar. Forskning visar att kunskapsutvecklingen gynnas av att de begrepp som används i ämnesundervisningen befästs både på elevens modersmål och på det svenska språket.
 Skolinspektionen bedömer mot bakgrund av ovanstående att Sonja Kovalevskyskolan inte ger alla elever det särskilda stöd som de behöver.

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I 1 a kap. 5 a § förordningen för fristående skolor avseende särskilt stöd och åtgärdsprogram fastställs att rektorn ska se till att behovet utreds om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Inför besöket på Skoja Kovalevskyskolan har Skolinspektionen delgivits några exempel på åtgärdsprogram. Dessa innehåller en nulägesbeskrivning, mål (huvudmål och delmål), åtgärder samt uppföljning. Under rubriken åtgärder anges exempelvis att en elev "ska ingå i en grupp som läser svenska som andraspråk två lektioner i veckan". På liknande sätt anges för en annan elev att "eftersom svenska inte är hans modersmål är det bra om hans svenska utvecklas under svenska 2 lektionerna". De åtgärder som redovisas ovan bedöms enligt Skolinspektionen vara allt för allmänt hållna.

Skolinspektionen har vid besöket på skolan granskat ytterligare ett urval av åtgärdsprogram. Av åtgärdsprogrammen framgår inte hur de vidtagna åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionen bedömer att åtgärdsprogrammen inte motsvarar de krav som gäller enligt förordningen om fristående skolor. Se vidare Skolverkets allmänna råd för arbete med åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25).

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
En fristående skola ska enligt skollagen följa de allmänna mål och den värdegrund som gäller för det offentliga skolväsendet. I Lpo 94 föreskrivs att skolan ska sträva efter att vara en social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Enligt rektorn är såväl de yngre som de äldre eleverna trygga. Det framgår dock av en enkät som skolan genomfört våren 2009 att alla elever inte känner sig trygga. Av enkätsvaren framgår att elever framför allt upplever att språkbruket stundtals inte är bra. Enligt rektorn har dock åtgärder vidtagits för att åtgärda detta. I samtal med elever har Skolinspektionen även fått synpunkter på en lärares sätt att uttrycka sig om elever upplevs kränkande. Vid tillsynsbesöket uppger dock rektorn att detta är under utredning. I samband med sakgranskningen meddelar huvudmannen att denna utredning slutförts och att åtgärder vidtagits. Skolinspektionen ser dock allvarligt på att lärare uttrycker sig kränkande om elever, men också att elever stundtals inte känner sig trygga i övrigt. Enligt Skolinspektionen är det ytterst angeläget att skolan skyndsamt vidtar åtgärder för att skapa en trygg miljö där alla elever bemöts med respekt. Skolinspektionen bedömer att skolan inte utgör en trygg miljö för alla elever.

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

18 (26)

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (2006 års lag) upphörde att gälla den 1 januari 2009. Därefter gäller i stället 14 a kap. skollagen och den nya diskrimineringslagen (2008:567). Detta innebär att skolorna från och med den 1 januari 2009 behöver iakta två olika lagstiftningar för att garantera samma materiella skydd mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Det finns inget som hindrar att skolan/verksamheten för samman de planer som ska upprättas i ett dokument. Det innebär således kraven på årlig plan mot kränkande behandling och likabehandlingsplan i skolan/verksamheten kan uppfyllas i en och samma plan.

Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan ska bl.a. en plan mot kränkande behandling enligt 14 a kap. 8 § skollagen upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Skolan har upprättat en likabehandlingsplan som gäller för grundskolan. Enligt rektorn har såväl elever som personal varit delaktiga i arbetet med att upprätta denna plan. Revidering av planen har skett i februari 2009 och ytterligare revidering kommer att ske i juni. Skolan har även upprättat en förenklad version, Handlingsplan mot mobbning, av likabehandlingsplanen. Vid tillsynen framkommer att eleverna känner till Handlingsplan mot mobbning, men däremot inte likabehandlingsplanen. De intervjuade eleverna uppger vidare att de inte varit delaktiga i arbetet med planerna.

Den likabehandlingsplan som skolan presenterat saknar en specifik redovisning av verksamhetens behov utifrån en aktuell kartläggning som utgångspunkt för vilka åtgärder som ska genomföras det kommande året. Ansvarsfördelningen bör också förtydligas. Då Skolinspektionen får olika bilder av om eleverna varit delaktiga bedömer Skolinspektionen att skolan bör säkerställa detta.

Skolinspektionen bedömer att skolans upprättande av en årlig plan mot kränkande behandling samt arbetet med planen inte uppfyller författningarnas krav. Detta måste åtgärdas.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Skolan tar emot elever enligt bestämmelserna, det vill säga skolan är öppen för alla och urvalet sker efter grunder som är förenliga med de allmänna målen och värdegrunden.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2 Varje elev erbjuds ett sådant antal undervisningstimmar att det ger förutsättningar att nå målen i respektive ämne.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
En fristående skola ska enligt 9 kap. 2 § skollagen ge kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som grundskolan ska förmedla. Skolinspektionen har i samband med denna tillsyn delgivits en timplan för förskoleklassen och årskurserna 1-9 i grundskolan. En jämförelse mellan timplanen och elevernas scheman visar att dessa inte överensstämmer. Exempelvis anges i timplanen för årskurs 7 och 8 att undervisning ska bedrivas i ämnena bild respektive hem- och konsumentkunskap, men dessa ämnen finns däremot inte på elevernas schema. Enligt rektorn, som inte var medveten om dessa differenser, pågår diskussioner om hur undervisningstimmar ska fördelas i de olika årskurserna. Under tillsynsprocessen har Skolinspektionen delgivits en reviderad timplan samt reviderade scheman som gäller från och med den 20 april 2009. En jämförelse mellan de bägge timplanerna visar, i vissa ämnen, på stora skillnader bland annat i slöjd och samhällsorienterande ämnen. Mot bakgrund av vad som tidigare angetts i denna rapport; att eleverna inte ges förutsättningar att nå målen i slöjd i årskurs 5, att oklarheter finns avseende genomförandet av teknik och hem- och konsumentkunskap samt att de elever som läser svenska som andra språk inte får undervisning i naturorienterande ämnen, no (se vidare bedöm-

ningspunkt 3.1.4).

Skolinspektionen bedömer mot bakgrund av ovanstående att Sonja Kovalevskyskolan inte ger eleverna förutsättningar att nå målen i årskurs 5 i slöjd. Vidare måste skolan ge eleverna förutsättningar att nå de nationella målen i slöjd, teknik och hem- och konsumentkunskap.

3.1.3 Skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

En fristående skola ska enligt skollagen ge kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som grundskolan ska förmedla.

Skolan anordnar språkvalen spanska och franska, men däremot inte språkval i engelska samt svenska/svenska som andraspråk. Rektorn motiverar detta med att det inte finns ekonomiskt utrymme för detta. Vid sakgranskningen uppger huvudmannen att samtliga elever ges möjlighet till andra språkval, men att en del nyanlända elever rekommenderas att vänta med detta. Enligt författningarnas krav ska dock samtliga elever få undervisning i språkval.

Sonja Kovalevskyskolan erbjuder inte heller sina elever trä- och metallslöjd. De nationella målen att uppnå i årskurs 9, som också utgör underlag för betyget Godkänt, delar inte upp ämnet i dess olika tekniker. En elev har dock rätt att bli bedömd utifrån den teknik hon eller han väljer. Därför anser Skolinspektionen att det är viktigt att eleven får förutsättning att arbeta med båda teknikerna eller den teknik hon eller han önskar. Vid sakgranskningen uppger huvudmannen att svårigheter med att hyra lämpliga lokaler har medfört att denna undervisning flyttats till läsåret 2009/10.

Mot bakgrund av ovanstående bedömer Skolinspektionen att Sonja Kovalevskyskolan inte erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarnas krav.

3.1.4 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

I 2 kap. 15 § grundskoleförordningen för det offentliga skolväsendet anges att undervisning i svenska som andraspråk, om det behövs, ska anordnas för elever

som har ett annat modersmål än svenska. Rektorn ska enligt förordningen besluta om att undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas för en elev. En fristående skola ska enligt 9 a. 2 § skollagen ge eleverna samma möjligheter. Rektorn uppger att undervisning i svenska som andraspråk ges. Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök följde cirka 20 procent av eleverna kursplanen i svenska som andraspråk. Rektorn menar dock att undervisningen i svenska som andraspråk är en svår och utmanande uppgift för skolan.

I samtal med lärarna i förskoleklassen och årskurserna 1-5 framkommer att kursplanen i svenska och svenska som andraspråk används parallellt, vilket innebär att vissa elever således följer två kursplaner. Enligt lärarna, vilket även framkom i bedömningspunkt 1.2.1, sker dock uppföljning av elevernas kunskapsutveckling mot kursplanen i svenska. Det råder därmed oklarheter kring vilken kursplan som används.

Lärarna som undervisar i årskurserna 6-9 uppger att det finns elever som följer kursplanen i svenska som andraspråk. Av schemat framgår även schemapositioner benämnda "no/sva". Vid dessa tillfällen deltar inte de elever som läser svenska som andraspråk i no-lektionen utan har svenska som andraspråk. Den no-undervisning dessa elever erbjuds vid en annan tidpunkt genomförs dock av en obehörig lärare.

I såväl samtal med lärarna som av den dokumentation som Skolinspektionen delgivits framgår att skolan inte tillämpar bestämmelserna avseende svenska som andraspråk.

Skolinspektionen bedömer att ämnet svenska som andraspråk inte anordnas i enlighet med bestämmelserna.

3.1.5 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.6 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

22 (26)

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 9 kap. 2 § skollagen ska en fristående skola, vars utbildning ska ge kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som ges inom grundskolan, använda lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Undantag får göras endast om personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna. Av skolans dokumentation samt i samtal med lärare och rektorn framkommer att skolan saknar utbildade lärare i idrott och hälsa, hem- och konsumentkunskap, slöjd och spanska. Därutöver har inte skolan tillgång till specialpedagogisk kompetens. Skolinspektionen bedömer att skolans samlade lärarkompetens i vissa avseenden måste stärkas, så att dessa ska ha en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva.

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektorns ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet, samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Kvalitetsarbetet syftar till att kontinuerligt identifiera vilka förutsättningar som är nödvändiga för arbetet mot de nationella målen, att utveckla arbetsprocesser, att bedöma resultat och måluppfyllelse och att vidta lämpliga åtgärder.

Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bl.a. följande. Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Vidare framgår av läroplanen, avsnittet 2.8 Rektors ansvar, att rektorn har ansvaret för skolans resultat.

Som framgår i flera avsnitt i föreliggande rapport saknas en systematisk uppföljning av elevernas resultat i de ämnen som undervisning bedrivs i. En konsekvens av detta är att en skolövergripande bild saknas. Därmed går skolan miste om ett underlag som kan ge information om inom vilka områden skolans verksamhet behöver förbättras.

Av rapportens inledande avsnitt, Kunskaper, framgår att skolans egen dokumentation inte alltid överensstämmer med den som skolan lämnat till det nationella uppföljningssystemet.

Rektorn, som tillträdde tjänsten i januari 2009, har påbörjat ett arbete för att skapa strukturer och få till stånd en väl fungerande dokumentation. Enligt rektorn har detta saknats tidigare vid skolan. Såväl kommunikation som dokumentation är två områden som rektorn prioriterat. Skolinspektionen ser positivt på de av rektorn vidtagna åtgärderna.

Skolinspektionen bedömer att skolans kvalitetsarbete bör förbättras.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Arbetet med kvalitetsredovisningen ska främja skolans kvalitetsarbete och därigenom bidra till att förverkliga utbildningarnas nationella mål. Enligt förordningen ska en skolas kvalitetsredovisning innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska även uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen redovisas.

Enligt 4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska skolans kvalitetsredovisning utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen.

Skolinspektionen har delgivit en kvalitetsredovisning för läsåret 2008/09 daterad i februari 2009. Enligt rektorn är detta den första kvalitetsredovisning som upprättats i skolans historia. De intervjuade lärarna uppger att de inte har varit involverade i arbetet med skolans kvalitetsredovisning. Däremot har de delgivit en färdig kvalitetsredovisning. Inte heller eleverna har varit delaktiga vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen. Se vidare avsnitt 3.4.1.

Skolans kvalitetsredovisning innehåller en analys och bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen har förverkligats. En redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för en ökad måluppfyllelse anges dock bara för hälften av målen. De kunskapsresultat som presenteras i kvalitetsredovisningen är måluppfyllelsen dels på de nationella ämnesproven i årskurs 5, dels i årskurs 8 i svenska, engelska och matematik våren 2008. I redovisningen redovisas och analyseras inte kunskapsresultat i samtliga ämnen för årskurs 5. Skolinspektionen vill uppmärksamma skolan på att motsvarande krav även gäller årskurs 9. Skolinspektionen bedömer att kvalitetsredovisningen inte uppfyller förordningens krav. För arbetet med kvalitetsredovisning, se Skolverkets allmänna råd (2006:18).

3.5 Huvudmannaskap och tillstånd

Bedömningspunkter

3.5.1 Skolan drivs av den huvudman som innehar tillståndet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.5.2 Skolan bedriver huvuddelen av undervisningen med hjälp av lärare som är anställda av skolan.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.5.3 Utbildningen sker inom ramen för skolans tillstånd.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Vid denna regelbundna tillsyn framkommer att Metapontum AB saknar godkännande att bedriva förskoleklass i anslutning till skolan. Huvudmannen har den 3 juni 2009 inkommit med en ansökan till Skolinspektionen. Ärendet hantearas inom enheten för tillståndsprövning. Skolinspektionen bedömer att utbildningen sker utöver ramen för skolans tillstånd.

3.6 Stabilitet

Bedömningspunkter

3.6.1 Skolan har ett stabilt elevunderlag.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

26 (26)

3.6.2 Skolan har en stabil ekonomi.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

Kommentar
Skolinspektionen har tagit del av årsredovisning för verksamhetsåret den 1 juli 2007 - den 30 juni 2008. Av årsredovisningen framgår ett underskott på 1 296 022 kronor. Av revisionsberättelsen framgår att bland annat "Räkenskapsmaterial och årsredovisningen har inlämnats för sent för revision". Uppgifter från upplysningscentralen visar även att årsredovisningarna med bokslutsdatum 2007-06-30, 2006-06-30 samt 2005-06-30 tillstyrkts med kommentarer. Företrädare för huvudmannen har även redovisat att företagets ekonomiska situation kraftigt förbättrats sedan föregående år. Mot bakgrund av denna redovisning samt stabiliseringen av elevunderlaget bedömer Skolinspektionen att skolan har en stabil ekonomi.

Stockholm 2009-08-17

Anna Kjellberg

Gunnel Eriksson

Tommy Nilsson